

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 17.1.2018
COM(2018) 23 final

2018/0007 (NLE)

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно насърчаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването

{SWD(2018) 13 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

- **Основания и цели на предложението**

Както председателят Юнкер изтъква в речта си за състоянието на Съюза за 2017 г. „Европа е нещо повече от единен пазар. Нещо повече от пари, нещо повече от еврото. В основата ѝ винаги са стояли ценности“¹. Както се посочва в член 2 от Договора за Европейския съюз „Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете.“

Тези общи ценности стоят в основата на нашите национални демокрации и отразяват кои сме. Освен това те съставляват тъканта на нашия Съюз, обединил държави, общности и хора в един уникален политически проект, даващ възможност за най-дългия мирен период за Европа. Той обхваща времето от преодоляването на най-дълбоките разделения в Европа непосредствено след Втората световна война до повторното обединяване със страните от Централна и Източна Европа след 1989 г. Един мирен, социален и демократичен Съюз е изграден на основата на тези ценности, които не само са валидни навсякъде в Европа, но и представляват Съюза в света.

Както се посочва в Документа за размисъл относно социалното измерение на Европа, „на фона на световните стандарти европейските общества са проспериращи и богати — добро място за живот. Те са с най-високи равнища на социална закрила в света и се нареждат на много добри позиции по отношение на благосъстоянието, човешкото развитие и качеството на живот“². И все пак, въпреки че Съюзът отчита силен растеж и безработицата е на най-ниското си равнище от 2009 г. насам, когато бъдат запитани за бъдещето, мнозина изразяват безпокойство и загриженост, особено за следващите поколения. Съюзът и неговите държави членки са изправени пред различни предизвикателства, включително популизъм, ксенофобия, национализъм, причиняващ разделение, дискриминация, разпространяването на фалшиви новини и погрешна информация, както и радикализация. Тези явления могат да представляват сериозна заплаха за основите на нашите демокрации, да нарушат доверието в правовата държава и демократичните институции и да пречат на общото чувство на принадлежност в рамките на нашите европейски общества и между тях.

Демокрацията ни може да функционира само ако е легитимна в очите на гражданите, на които служи, както на национално равнище, така и за Съюза като цяло. Има тревожни признаци, че необходимите знания за нашите общи ценности и за ролята на националната и европейската демокрация не са достатъчно усвоени. Съществува опасност това да доведе до тяхната ерозия и се подлага на изпитание сближаването на обществата ни както в държавите членки, така и на равнище ЕС. Популяризирането на тези общи ценности, залегнали в член 2 от Договора за Европейския съюз, е жизненоважно за заздравяването на националните ни демокрации и укрепването на нашия Съюз.

¹ Реч за състоянието на Съюза, 13 септември 2017 г. — https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_bg.
² Вж. Документ за размисъл относно социалното измерение на Европа, COM/2017/0206 final, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_bg.pdf

Висококачественото и приобщаващо образование и обучение на всички равнища са от съществено значение за осигуряване на социална мобилност и социално приобщаване, за предлагане на нашите граждани на знания и умения за постигане на успех на пазара на труда, а също така и за насърчаване на компетентностите за критично мислене и дълбоко разбиране на общите ни ценности.

Образованието в някои държави членки включва национално гражданско обучение. То може да включва обучение относно причините, поради които държавите членки са избрали доброволно да си сътрудничат и да се обединят в европейски съюз. Липсата на осведоменост относно произхода на ЕС, причините за неговото създаване и основните му функции благоприятства разпространението на невярна информация и пречи на формирането на информирани мнения относно действията на Съюза. Освен това познаването на социалното, религиозното и културното многообразие и на наследството, традициите и политическата реалност на собствената държава, на други държави членки и на други държави в света е от съществено значение за взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството в рамките на държавите членки и между тях, както и с целия свят.

Това ще спомогне за защита на демокрацията на всички равнища и на свой ред ще допринесе за общо чувство на принадлежност на европейско равнище.

Настоящата препоръка се основава на четири цели: популяризиране на общите ценности на всички образователни равнища; насърчаване на по-приобщаващото образование; поощряване на европейското измерение на преподаването, без да се засягат националните прерогативи в тази сфера; и подкрепа за учителите и преподаването. Тя насърчава държавите членки и Комисията да обменят добри практики и информация; и да разработват политики както на национално равнище, така и на равнището на ЕС. Ангажиментите на държавите членки са доброволни и всяка държава членка решава какъв подход да предприеме при тяхното изпълнение.

За постигането на тези цели и за подпомагане на държавите членки в техните усилия Комисията ще предприеме мерки за увеличаване на виртуалния обмен между училищата, по-конкретно чрез мрежата e-Twinning, и за стимулиране на училищната мобилност по програмата „Еразъм+“. Европейските структурни и инвестиционни фондове могат да допринесат за подпомагане на подготовката на учители или за финансиране на инфраструктура, даваща възможност за приобщаващо образование.

• Контекст

Настоящата препоръка се основава на [Парижката декларация относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности — свобода, толерантност и недискриминация](#), приета на неофициална среща на министрите, проведена на 17 март 2015 г. в Париж. В Парижката декларация министрите на образованието призоваха за действия на всички равнища на управление, с които да се утвърди ролята на образованието за насърчаване на гражданското участие и общите ценности, за засилване на социалното сближаване и за помагане на младите хора да се превърнат в отговорни, свободомислещи и активни членове на нашите разнообразни и приобщаващи общества³. Те също така определиха четири всеобхващащи цели за сътрудничеството на равнище ЕС:

³ Парижка декларация, 17 март 2015 г. — http://ec.europa.eu/education/news/20150316-paris-education_en.

- гарантиране, че децата и младите хора придобиват социални, граждански и межкултурни компетентности, чрез насърчаване на демократичните ценности и основните права, социалното приобщаване и недискриминацията, както и активното гражданско участие;
- подобряване на критичното мислене и медийната грамотност, поспециално при използването на интернет и социалните медии, за да се развива устойчивост към послания, подхранващи разделение, към поляризация и към индоктриниране;
- подобряване на образованието за децата и младежите в неравностойно положение, като се гарантира, че системите ни на образование и обучение отговарят на потребностите им;
- насърчаване на межкултурния диалог чрез всички форми на обучение в сътрудничество с други имащи отношение с това политики и заинтересовани страни.

Настоящата препоръка продължава също така работата, описана в *съобщението на Комисията „Подпомагане на предотвратяването на радикализацията, водеща до насилнически екстремизъм“*⁴, прието след терористичните нападения в Европа. В него бе подчертана важната роля на образованието за подпомагането на идентифицирането и предпазването на младите хора, изложени на риск от радикализация, и за подпомагането на премахването на първопричините за нея.

Нещо повече, в [Римската декларация](#)⁵ от 25 март 2017 г. се заявява, че ЕС би трябвало да е такъв съюз, в който „младите хора получават най-доброто образование и обучение и могат да следват и да намират работа навсякъде на континента“ и който „съхранява културното наследство на Европа и насърчава културното многообразие.“

В [Бялата книга за бъдещето на Европа](#)⁶ Комисията подчертава ролята на ценностите в създаването на обща история, посочвайки, че „жертвите на миналите поколения не трябва никога да бъдат забравяни. Човешкото достойнство, свободата и демокрацията бяха постигнати с огромни усилия и не трябва никога да се отказваме от тях. Независимо от това, че любовта към мира, която изпитват днешните европейци, не може да се сравнява с тази на техните родители или баби и дядовци, тези основни ценности продължават да ни обединяват.“ Този възглед допълнително се подчертава от виждането, че 70 години траен мир са свидетелство за общите ни ценности и взаимно разбирателство.

В своя [Документ за размисъл относно извличането на ползите от глобализацията](#)⁷ Комисията напомня, че „равният достъп до висококачествено образование и обучение е мощно средство за постигане на преразпределение на богатството в обществото. Това следва да започне с отговарящо на високи стандарти основно образование и достъп до обучение и развитие на умения във всяка възраст“.

Преди дискусиите по програмата на лидерите относно образованието и културата, проведени през ноември 2017 г. в Гьотеборг, като свой принос към дискусиите

⁴ Съобщение на Комисията „Подпомагане на предотвратяването на радикализацията, водеща до насилнически екстремизъм“ COM(2016) 379 final.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration#>

⁶ Бяла книга за бъдещето на Европа, Размисли и сценарии за ЕС-27 до 2025 г. (COM(2017) 2025 final).

⁷ Документ за размисъл относно извличането на ползите от глобализацията, 10 май 2017 г. — https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_bg.

Комисията публикува съобщението [„Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура“](#)⁸. В текста се подчертава, че *„в интерес на всички държави членки е да се използва напълно потенциалът на образованието и културата като движеща сила за създаването на работни места, социална справедливост и активно гражданско участие, както и като начин да изживеем европейската си идентичност в цялото ѝ многообразие.“*

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

В допълнение към посочените по-горе инициативи в Съвместния доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“)⁹ се изтъква, че *„образованието и обучението играят важна роля, за да се гарантира, че човешките и гражданските ценности, които споделяме, ще бъдат защитени и предавани на бъдещите поколения, с оглед насърчаване на свободата на мисълта и на изразяване, социалното приобщаване и уважението към другите, както и за предотвратяване и борба с дискриминацията във всички нейни форми,“* и се предлага *„приобщаващо образование, равенство, справедливост, недискриминация и насърчаване на гражданските компетентности“* за нова приоритетна област за европейско сътрудничество в образованието и обучението.

Комисията изпълни широк кръг конкретни мерки и действия. Това включва създаването на работната група по рамката „Образование и обучение 2020“ за насърчаване на активното гражданско участие и общите ценности; организирането на инициативата „Примери за подражание“ на лица, участващи в дейности за насърчаване на социалното приобщаване и предотвратяване на изключването и радикализацията; набор от инструменти за младежките работници и организации, работещи с млади хора, изправени пред риск от маргинализация; европейска награда за социално приобщаване чрез спорт; и предоставяне чрез „Еразъм+“ на финансиране от над 400 милиона евро годишно за транснационални партньорства за разработване на новаторски подходи и практики в политиката на най-близко до гражданите равнище, даване на приоритет на социалното приобщаване и популяризиране на общите ценности и межкултурното разбиране.

Освен това в пакета „Инвестиране в младежта на Европа“¹⁰ Комисията изложи своята стратегия за висококачествено, приобщаващо и ориентирано към бъдещето образование с конкретни инициативи. Във връзка с това Комисията предложи действия, свързани с приобщаващото образование и насърчаването на общите ценности, включително непрекъснато професионално развитие на учителите, доразвиване на Европейския инструментариум за училищата, както и използването на средства по програмите „Еразъм+“ и „Хоризонт 2020“ за насърчаване на добрите практики в областта на приобщаващото обучение.

Други инициативи, свързани с настоящата препоръка, са следните:

⁸ Съобщение на Комисията относно укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура; COM(2017) 673 final.

⁹ Съвместен доклад на Съвета и на Комисията относно изпълнението на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) — Нови приоритети за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението (ОВ С 417, 15.12.2015 г.).

¹⁰ Съобщение на Комисията относно подобряване и модернизиране на образованието (COM(2016) 941); Съобщение на Комисията относно училищно развитие и върхови постижения в областта на преподаването за по-добър старт в живота (COM(2017) 248); Съобщение на Комисията относно нов тласък за висшето образование в ЕС (COM(2017) 247).

- Препоръка на Комисията от 2013 г.: [Инвестициите в децата — изход от порочния кръг на неравностойното положение](#),¹¹ която подчертава необходимостта да се осигурят качествено образование и грижи в ранна детска възраст и да се подобри въздействието, което образователните системи имат върху равните възможности.
- [Заклученията на Съвета от 2014 г. относно работния план за културата за периода 2015—2018 г.](#), които определят като приоритет сътрудничеството в сферата на политиката в ЕС за принос на културата към социалното приобщаване, доразвивайки ангажиментите по отношение на културното многообразие и межкултурния диалог в Европейската програма за култура.
- [Заклученията на Съвета от 2016 г. относно развиване на медийна грамотност и критично мислене чрез образование и обучение](#), в които държавите членки изразяват общото си мнение, че медийната грамотност, критичното мислене и компетентността в областта на цифровите технологии са умения — предпоставки за активно участие в демократичния живот и за повишаване на пригодността за заетост, и поради това следва да се усвояват от учащите от всички възрасти.
- [Заклученията на Съвета от 2017 г. относно ролята на работата с младежта за подпомагане на развитието на младите хора](#), в които държавите членки изразиха съгласието си да засилят сътрудничеството, партньорското обучение и обмена по отношение на насърчаването и развиването на житейски умения сред младите хора.
- Обновената Рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот¹² от 2018 г., която описва гражданските компетентности като способност за действие като отговорни хора и за пълноценно участие в гражданския и социалния живот въз основа на разбирането на социалните, икономическите и политическите понятия и структури, както и световните събития и устойчивост. По-голямото значение, което се придава на гражданските компетентности в тази редакция на Рамката за ключовите компетентности, подчертава ролята на гражданството, демократичните ценности и правата на човека в съвременното все по-свързано световно общество. Рамката признава важността на подготовката на лицата да действат като отговорни и активни граждани, които могат да допринесат за изграждането на мирни, толерантни, приобщаващи и сигурни общества. Във връзка с това допълнително се усъвършенстват медийната грамотност и межкултурните умения;
- [Европейската година на културното наследство \(2018 г.\)](#), която има за цел да се повиши осведомеността за общата история и общите ценности и да се насърчат хората да изучават богатото и многообразно културно наследство на Европа.

¹¹ Препоръка на Комисията от 20 февруари 2013 г. „Инвестициите в децата — изход от порочния кръг на неравностойното положение“ (2013/112/ЕС).

¹² [СЛЕД ПРИЕМАНЕТО ДА СЕ ДОБАВИ ПРЕПРАТКА]

- Планът за действие относно интеграцията на граждани на трети държави¹³ на Комисията от 2016 г., в който се изтъква, че интеграцията е от основно значение за бъдещото благоденствие, просперитет и сплотеност на европейските общества, и представлява общ интерес на всички държави членки.
- Заключенията на Съвета от 2017 г. относно надграждането на Съобщението на Комисията от 12 април 2017 г. относно закрилата на децата мигранти, в което се подчертава значението на равния, ранен достъп до приобщаващо формално образование, включително до образование и грижи в ранна детска възраст.
- Заключенията на Съвета от 2016 г. относно ускоряване на процеса на интеграция на ромите, в които държавите членки се призовават да увеличат усилията си за насърчаване на равния достъп до приобщаващо и качествено общо образование.
- Заключенията на Съвета от 2017 г. относно приобщаване в условията на многообразие с цел постигане на висококачествено образование за всички, в които държавите членки изразяват съгласието си да приложат мерки за насърчаване на демократичната и приобщаваща училищна култура, да разработят мерки, които да дадат възможност за ранно установяване и предотвратяване на социалното изключване, и да насърчат по-тясното сътрудничество между образованието и други области от значение, като културата, младежта, спорта, заетостта, социалното подпомагане, сигурността и други насоки на работата в областта на социалното приобщаване.
- Европейският корпус за солидарност, който създава за младите хора възможности да извършват доброволческа дейност или да работят по проекти в собствената си страна или в чужбина, носещи ползи на общности и лица в цяла Европа. Той обединява млади хора за изграждането на по-приобщаващо общество, което помага на уязвимите и предприема действия във връзка с обществените предизвикателства.
- Референтната рамка от компетентности за демократична култура на Съвета на Европа от 2016 г.

Съгласуваност с другите политики на Съюза

Главната цел на настоящата препоръка е да се популяризират общите ценности и да се насърчат приобщаващото образование и европейско измерение на преподаването. Тя допълва текущата работа на Комисията за реализиране на европейския стълб на социалните права¹⁴ с това, че препоръката подкрепя „*правото на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот с цел да поддържа и придобива умения, които дават [на всеки] възможност да участва пълноценно в обществото и успешно да осъществява преходи на пазара на труда.*“

¹³ Съобщение на Комисията: План за действие относно интеграцията на граждани на трети държави (COM(2016) 377 final).

¹⁴ Съобщение на Комисията за създаване на европейски стълб на социалните права (COM(2017) 250 final).

Настоящата препоръка е в съответствие и с целите, посочени в [Доклада за гражданството на ЕС, 2017 г.](#)¹⁵, в който Комисията признава, че са необходими непрекъснати усилия, за да се гарантира, че всички граждани на ЕС познават своите права и могат да участват пълноценно в европейския демократичен процес. В доклада се изтъква, че насърчаването на осведомеността относно гражданството на ЕС и ценностите, свързани с него, сред младите европейци, достигащи възраст, която им позволява да гласуват, и сред онези, които придобиват гражданството на държава членка, а и в обществото като цяло, изисква съвместни усилия от страна на всички заинтересовани страни на всички равнища — държавите членки, включително техните местни и регионални органи, институциите на ЕС и гражданското общество.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Инициативата е в съответствие с член 165 и член 166 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Съгласно член 165 Съюзът допринася за развитието на качествено обучение чрез насърчаване на сътрудничеството между държавите членки и ако е необходимо, чрез подпомагане и допълване на техните действия, като напълно зачита отговорностите на държавите членки за съдържанието и организацията на техните образователни системи. В член 166 е посочено, че Съюзът провежда политика на професионално обучение, която подкрепя и допълва действията на държавите членки, като напълно зачита отговорностите на държавите членки относно съдържанието и организацията на професионалното обучение.

Инициативата не предвижда разширяване на регулаторните правомощия на ЕС или обвързващи ангажименти за държавите членки. Държавите членки решават, съгласно националните особености, как да изпълнят Препоръката на Съвета.

• Субсидиарност (при неизключителна компетентност)

Въпреки че на национално равнище много държави членки са предприели различни действия в подкрепа на приобщаващи образователни системи и за популяризиране на общите ценности, на европейско равнище е необходимо по-интензивно сътрудничество.

Добавената стойност от действията на равнището на ЕС се дължи на способността на ЕС да:

- насърчава общото разбиране по отношение на значението на общите ценности;
- подпомага работата на държавите членки за изпълнение на дейности на национално и на регионално равнище за популяризиране на общите ценности;
- финансира инициативи за мобилност и за туининг и други транснационални проекти;
- улеснява обмена на знания, експертни умения и добри практики.

• Пропорционалност

Предложението затвърждава общо разбиране на ценностите, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването, като показва как те могат да бъдат насърчавани чрез образованието. То дава възможност държавите членки и

¹⁵ Доклад на Комисията относно укрепване на правата на гражданите в Съюз на демократична промяна; Доклад за гражданството на ЕС, 2017 г. (COM(2017) 030 final).

Комисията да обменят добри практики и информация и да разработват политики както на национално равнище, така и на равнището на ЕС. Тъй като ангажиментите, които държавите членки ще поемат, са доброволни и всяка държава членка решава какъв подход да предприеме при изпълнението на действията, насочени към насърчаване на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването, мярката се счита за пропорционална.

- **Избор на инструмент**

Препоръката на Съвета е подходящ инструмент в областта на образованието и обучението в случаите, когато ЕС разполага с правомощие да подпомага действията на държавите членки. Този инструмент често се използва за действие на европейско равнище в сферата на образованието и обучението. Като правен инструмент тя бележи ангажирането на държавите членки с мерките от текста и осигурява по-солидна политическа основа за сътрудничество в тази област при пълно зачитане на компетентността на държавите членки в сферата на образованието и обучението.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

Не е приложимо.

- **Консултации със заинтересованите страни**

Обществена консултация онлайн започна на 19 май 2017 г. и приключи на 11 август 2017 г. Получени бяха общо **1 124 отговора**, включително над 200 писмени становища, което илюстрира големия интерес към инициативата. Отговорите показват почти единодушно съгласие (95 %) относно ролята на образованието за подпомагане на младите хора „да разберат важността на общите ценности и да се придържат към тях“ и за това, че ЕС следва да помага на държавите членки за изпълнението на тази задача (98 %). Резултатите от консултацията са на разположение [онлайн](#).

Главните заключения в резултат от консултацията включват следното:

- По-голямата част от **респондентите (62,6 %) смятат, че образованието вече играе силна** роля, като помага на младите хора да разберат важността на общите ценности и да се придържат към тях, но един значителен дял, близо **40 % от респондентите, са на мнение, че образованието може да направи повече.**
- Почти всички респонденти (98 %) са единодушни, че е необходимо да **се насърчава приобщаващото образование**, което отговаря на нуждите на всички учаци, като само 16 % считат, че понастоящем образованието изпълнява това. Изразена беше силна цялостна подкрепа за инструментите на ЕС. За най-ефективни от тях са смятани финансирането от ЕС (93,3 %), подпомагането на сътрудничеството между училища и университети за насърчаване на иновациите и модернизацията (91,6 %), образователната мобилност на учаци (91,5 %) и краткосрочните обмени за ученици в училищата (88,2 %).
- Почти всички респонденти (93,2 %) считат за важно или за много важно хората да **се запознаят по-добре с историята, културата и ценностите**

на ЕС и на останалите държави членки, за да разберат напълно ролята си на отговорни и активни членове на европейските общества.

В допълнение бяха проведени широк кръг консултативни срещи и събития:

Срещите за събиране на становища на държавите членки включват: Среща на групата на високо равнище (високопоставени длъжностни лица в министерствата на образованието) на 15—16 юни 2017 г. (в Естония); и три срещи на генералните директори: среща по въпросите на висшето образование, 13—14 март 2016 г.; и срещи по въпросите на училищата, 10—11 април 2016 г. (в Малта) и 18—19 септември 2017 г. (в Естония).

Събитията за събиране на становища от заинтересованите страни включват: Конференцията по програмата „Жан Монет“, 15 ноември 2015 г.¹⁶; колоквиум с домакин първия заместник-председател Франс Тимерманс в сътрудничество с комисари Йоурова и Йотингер по въпросите на медиите и демокрацията, включително ролята на етичната журналистика и медийната грамотност за демокрацията и плуралистичните общества¹⁷; разговорите на високо равнище на Комисията с религиозни и неконфесионални организации през 2016 г. по въпросите на интеграцията и европейските ценности; колоквиум с домакин комисар Наврачич за насърчаване на приобщаването и популяризиране на основните ценности чрез образованието, 26 май 2016 г.¹⁸; и Европейския форум за образованието, обучението и младежта¹⁹ и специална среща с представители на гражданското общество²⁰, 19—21 октомври 2016 г. Проведени бяха и консултации с организации на гражданското общество в специален, основан на широко участие семинар през декември 2015 г. и със социални партньори и младежки организации през януари 2016 г. И накрая, настоящата препоръка прилага заключенията от колоквиума на Комисията за основните права от 2015 г., посветен на въпросите на предотвратяването и противодействието на омразата към евреите и мюсюлманите, включително чрез образованието²¹.

Участниците в посочените по-горе срещи изразиха силната си подкрепа и интерес към проучването на това как приобщаващото образование може да спомогне за популяризиране на общите ценности и ролята, която Европейският съюз може да играе във връзка с това.

Работната група по рамката „Образование и обучение 2020“ за насърчаване чрез образованието на активното гражданско участие и общите ценности — свобода, толерантност и недискриминация, проведе серия от дейности за партньорско обучение по тези въпроси. Ключовите послания в резултат от тези дейности за партньорско обучение включват²²:

- Образованието следва да не се ограничава до равните възможности, за да осигури приобщаването на кръг от най-различни учащи и да се развива към реална образователна равнопоставеност.

¹⁶ Вж. подробности на адрес: http://ec.europa.eu/education/events/20151109-jean-monnet-conference_en.

¹⁷ Вж. заключенията на адрес: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf.

¹⁸ Вж. доклада на адрес: http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/201605-colloquium-report-radicalisation_en.pdf.

¹⁹ Вж. доклада на адрес: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-ety-forum-2016_en.pdf.

²⁰ Вж. доклада на адрес: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-cso-day-2016_en.pdf.

²¹ Вж. заключенията на адрес: http://ec.europa.eu/justice/events/colloquium-fundamental-rights-2015/files/fundamental_rights_colloquium_conclusions_bg.pdf.

²² Вж. ключовите послания от дейностите за партньорско обучение по въпросите на критичното мислене и медийната грамотност, социалните и гражданските компетентности, приобщаващото образование и подготовката на учителите на адрес: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/citizenship-common-values_en.

- Нужно е учащите и преподавателите да се запознаят с ценностите от опит. Нужно е ценностите да се преживяват, не да се преподават. Необходимо е демократичните ценности да се прилагат в класната стая, например чрез обучение, основано на проекти, а училищата да използват активното участие на учащите, родителите, учителите и по-широката общественост, прилагайки така наречения „всеобхватен училищен подход“.
- Би трябвало да се наблегне повече на дейности в общността, основани на ценностите, по отношение на децата, застрашени от изключване, т.е. по отношение не само на преждевременно напускащите училище, а също и на онези, които са отстранени или изключени от едно училище или от повече от едно училище и са маргинализирани. Отправени бяха също призови за по-голяма подкрепа, включително финансова, за инициативите за предоставяне на втори/трети шанс, за индивидуалното обучение, адаптирано към индивидуалните нужди, и за наставничеството на маргинализирани и изключени деца.

• **Събиране и използване на експертни становища**

Настоящото предложение се основава на широк кръг доклади и проучвания, както и на експертни становища, събрани чрез дейности за партньорско обучение и срещи на работната група по рамката „Образование и обучение 2020“ за насърчаване чрез образованието на активното гражданско участие и общите ценности — свобода, толерантност и недискриминация.

Работата на [Европейската агенция за адаптирано и приобщаващо образование](#)²³ има за цел да осигури равнопоставеност, равни възможности и права за всички учащи, по-специално за онези, които са застрашени от маргинализация и изключване, като например учениците с увреждания и/или със специални образователни потребности. Тази агенция допринася за формирането на политиките на ЕС чрез различните си доклади и публикации, включително по въпросите на образованието в ранна детска възраст, преждевременното напускане на училище от учащи със специални образователни потребности и предоставянето на възможности на учителите да допринасят за постигането на приобщаващо образование.

Работата на [Агенцията на Европейския съюз за основните права](#), която има за конкретна задача да предоставя независими, основани на факти консултации във връзка с основните права и да осведомява и повишава информираността относно основните права, за да се гарантира защитата на правата на хората, живеещи в ЕС.

Данните, събрани от аналитичните доклади на академичната мрежа NESET II (Мрежа от експерти по социалните аспекти на образованието и обучението)²⁴, сочат, че

²³ Тази агенция е независима организация, която функционира като платформа за сътрудничество между министерствата на образованието на държавите — членки на ЕС. Главната ѝ цел е да им помага да усъвършенстват образователната си политика и практика, като предоставя информация, основана на факти, и предлага прилагането на образователни политики, основани на приобщаване. Агенцията се финансира със средства по програма „Еразъм+“ и със средства от националните министерства. Нейни членове са 27 държави членки, както и Исландия, Норвегия и Швейцария.

²⁴ [Policy and Practices for Equality and Inclusion In and Through Education: Evidence and policy guidance from European research projects funded under FP6 and FP7](http://nesetweb.eu/wp-policy-and-practices-for-equality-and-inclusion-in-and-through-education-evidence-and-policy-guidance-from-european-research-projects-funded-under-fp6-and-fp7) (2015) <http://nesetweb.eu/wp->

системите за образование и обучение, които поддържат високи стандарти за качество за всички, насърчават персонализирани, приобщаващи подходи с участието на родителите, подкрепят ранната интервенция и са насочени към учащите в неравностойно положение, особено в общото образование, могат да са мощни двигатели на социалното приобщаване. Мрежата NESET II изтъкна също, че тормозът е оскърбление за общите ценности — свобода, толерантност и недискриминация, и предостави обзор на най-ефективните стратегии и практики за предотвратяване на тормоза и насилието в училищата в целия ЕС²⁵.

Докладът на „Евридика“ за 2017 г. относно [гражданското образование в училищата в Европа](#), изготвен от името на Комисията, разглежда как може да се използва гражданското образование за създаване на ангажираща и интерактивна учебна среда чрез прилагане на иновационни педагогически методи за развиване на знанията, уменията и нагласите, нужни на младите хора, за да станат активни граждани.

В [Обзора на образованието и обучението](#) за 2017 г. също беше подчертана необходимостта образователните системи да се направят по-приобщаващи, тъй като образователните постижения на учащите до голяма степен зависят от тяхната социално-икономическа среда.

Що се отнася до работната група по рамката „Образование и обучение 2020“ и нейните специални дейности за партньорско обучение, ключовите послания, които следва да се отбележат във връзка с настоящата препоръка, включват следното:

- Учебните институции следва да се превърнат в неделима част от местната общност и да съдействат за насърчаване на по-тясното сътрудничество с гражданското общество, младежките организации, местните органи и бизнес сектора в подкрепа на образоването на младите хора.
 - Демократичната и приобщаваща култура на учене, която цени различията и дава възможност за диалог и за обсъждане на спорни въпроси, е от съществено значение за социално-емоционалното учене и за придобиването на социални и граждански компетентности.
 - Необходимо е учителите да бъдат подпомагани и подготвяни да управляват различията и да развиват социалните и гражданските компетентности на учащите чрез начална подготовка на учителите, продължаващо професионално развитие, практически инструменти и постоянна подкрепа и насоки.
- **Оценка на въздействието**

Предвид допълващата функция на предложените дейности по отношение на инициативите на държавите членки, доброволния характер на предложените дейности и приложното поле на очакваните въздействия, оценка на въздействието не беше необходима и затова не беше извършена. По-скоро предложението беше изготвено въз

[content/uploads/2015/08/AR1_2015.pdf](#); [Education Policies and Practices to Foster Tolerance, Respect for Diversity and Civic Responsibility in Children and Young People in the EU](#) (2016 г.), <http://nesetweb.eu/en/library/education-policies-and-practices-to-foster-tolerance-respect-for-diversity-and-civic-responsibility-in-children-and-young-people-in-the-eu/>
²⁵ [How to Prevent and Tackle Bullying and School Violence: Evidence and Practices for Strategies for Inclusive and Safe Schools](#) (2015 г.), http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR2_2015.pdf

основа на информацията от предишни проучвания, консултации с държавите членки и обществената консултация.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

Не е приложимо.

- **Основни права**

Настоящата препоръка има за цел да подпомогне държавите членки в усилията им да насърчат спазването на основните права.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

За тази инициатива няма да са необходими допълнителни средства от бюджета на ЕС.

Когато е уместно, ще се насърчава използването на програми на ЕС за финансиране, като „Еразъм+“, „Творческа Европа“ и „Европа за гражданите“, за подпомагане на финансирането на индивидуалната мобилност с учебна цел, виртуалния обмен, проектите за сътрудничество и доброволческите дейности, които популяризират общите ценности, приобщаването и разбирането за Европа. Това ще се извършва в съответствие с правните основания на тези програми и като се отчитат съответните им финансови възможности.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизми за мониторинг, оценка и докладване**

Настоящата препоръка ще бъде изпълнена чрез постоянно сътрудничество съгласно стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) и всяка следваща рамка. Действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, ще подлежат на редовен преглед чрез тези рамки, включително в Обзора на образованието и обучението.

- **Обяснителни документи (за директиви)**

Не е приложимо.

- **Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението**

Като взема под внимание голямото разнообразие от образователни системи и зачита принципа на субсидиарност, предложението определя няколко препоръки, от които държавите членки да се ръководят при разработването на най-ефективните мерки за популяризиране на общите ценности, осигуряване на приобщаващо образование и включване на европейско измерение на преподаването в своите специфични условия.

Що се отнася до **популяризирането на общите ценности**, предложението препоръчва държавите членки:

- да съдействат за осигуряването на специализирано гражданско образование и образование по етика;
- да подобряват критичното мислене и медийната грамотност;
- да насърчат активното участие на учащите, родителите и учителите в управлението на училищата и на младите хора в техните местни общности;
- да популяризират най-добрите практики, като например посочените в Референтната рамка от компетентности за демократична култура на Съвета на Европа.

Що се отнася до **приобщаващото образование** за всички учащи, предложението препоръчва:

- Включване на всички деца в образованието от ранна възраст, като се подпомагат учениците със специфични образователни потребности; предлагане на гъвкавост при преходите между различните образователни равнища; и осигуряване на достатъчно образователно и професионално ориентиране.
- Използване на експертните знания и подкрепата на Европейската агенция за адаптирано и приобщаващо образование.

Що се отнася до **европейското измерение на преподаването**, предложението препоръчва:

- Улесняване на придобиването на знания относно ЕС и неговите държави членки и насърчаване на участието в инициативи за мобилност и e-Twinning („електронно побратимяване“) и в проекти на място.

За осъществяване на посоченото по-горе предложението препоръчва учителите да бъдат подпомагани с достатъчно начална подготовка и продължаващо обучение по гражданско образование и приобщаващи педагогически методи и да се улесни участието им в програми за обмен и обучение.

Текстът предлага конкретни мерки за изпълнение, които ще помогнат на органите на държавите членки да постигнат тези цели.

Предложението също така приветства намерението на Комисията да подпомага държавите членки при изпълнението на посочените по-горе препоръки, включително чрез финансиране на образователната мобилност, взаимния обмен, проектите за сътрудничество, доброволчеството и работата с млади хора, чрез партньорско обучение и обмен на добри практики чрез рамката „Образование и обучение 2020“ и чрез разработване на фактологичната основа за реформи на политиките.

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно насърчаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) В член 2 от Договора за Европейския съюз се посочва, че „Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите членки в общество, чиито характеристики са плурализъмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете“.
- (2) Вдъхновен от тези ценности Съюзът успя да обедини държави, общности и хора в един уникален политически проект, който направи възможен най-дългия мирен период в историята на Европа, а това на свой ред доведе до социална стабилност и икономически разцвет. Възприемането от държавите членки на ценностите, посочени в Договора, създава общата основа, която определя отличителните особености на европейския начин на живот и европейската идентичност, както и мястото на Съюза на световната сцена.
- (3) Съюзът и неговите държави членки са изправени пред различни предизвикателства, включително популизъм, ксенофобия, национализъм, причиняващ разделение, дискриминация, разпространяването на фалшиви новини и погрешна информация, както и радикализация. Тези явления могат да представляват сериозна заплаха за основите на нашите демокрации, да нарушат доверието в правовата държава и демократичните институции и да пречат на общото чувство на принадлежност в рамките на нашите европейски общества и между тях.
- (4) Липсата на осведоменост относно произхода на Съюза, причините за неговото създаване и основните му функции благоприятства невярната информация и пречи на формирането на информирани мнения относно неговите действия. Познаването на многообразието на Съюза и неговите държави членки спомага за взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството в рамките на държавите членки и между тях.
- (5) Образованието на всички равнища и от ранна възраст играе главна роля за насърчаване на общите ценности и за приучаване към тях. То помага да се осигури социално приобщаване, като предоставя на всяко дете добри шансове за

успех. То осигурява на децата възможности да станат активни граждани с критичен поглед и подобрява разбирането на европейската идентичност.

- (6) На срещата по програмата на лидерите през ноември 2017 г. в Гьотеборг европейските лидери обсъдиха значението на образованието и културата за бъдещето на Европа. Като принос към този дебат Комисията изложи виждането си за европейско пространство за образование и предложи няколко инициативи в своето съобщение „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура“²⁶, в което се посочва, че *„укрепването на европейската идентичност продължава да бъде от съществено значение, а образованието и културата представляват най-добрите вектори за това“*.
- (7) Една от целите на рамката за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението „Образование и обучение 2020“²⁷ — насърчаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданско участие — е определена въз основа на необходимостта образованието да насърчава межкултурните компетентности, демократичните ценности и зачитането на основните права, да се бори срещу всички форми на дискриминация и расизъм и да подготвя младите хора за положително взаимодействие с връстниците им от различен произход.
- (8) Парижката декларация²⁸, приета на 17 март 2015 г. от министрите на образованието на европейски държави, заяви ангажимента на държавите членки да популяризират общите ценности и да подобряват критичното мислене и медийната грамотност, приобщаващото образование и межкултурния диалог. Отговорите, дадени в обществена консултация в целия ЕС²⁹, ясно сочат, че приобщаващото образование следва да се насърчава. Едва 16 % от респондентите смятат, че понастоящем образованието постига тази цел. 95 % са на мнение, че образованието следва да помага на младите хора да разберат значимостта на общите ценности и че Съюзът следва да помогне на държавите членки да изпълнят тази задача (98 %).
- (9) Проучването на „Евридика“ за 2017 г. относно гражданското образование в училищата в Европа³⁰ показва, че понастоящем гражданското образование е в центъра на вниманието на няколко европейски държави. Близко половината от държавите обаче все още нямат политика за включване на гражданското образование в началната подготовка на учителите. Затова чрез конкретни мерки учителите следва да бъдат подпомагани и подготвяни да създадат една отворена култура на учене и да се справят с разнообразни групи учаци, за да преподават граждански компетентности, да предават споделеното наследство на Европа и общите ценности и да бъдат за учащите пример за подражание.

²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0673&qid=1515758709294&from=EN>

²⁷ Съвместен доклад на Съвета и на Комисията от 2015 г. относно изпълнението на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) — Нови приоритети за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението (ОВ С 417, 15.12.2015 г.).

²⁸ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf

²⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/results-citizenship-consultation_en.pdf

³⁰ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/6/68/215_EN_Citizenship_2017_N.pdf

- (10) Радикализацията, водеща до насилнически екстремизъм, продължава да бъде сериозен проблем в няколко държави членки. Популяризирането на общите ценности като средство за социално сближаване и за интеграция, включително чрез образователните политики, е неразделна част от решението. За да се помогне на държавите членки в усилията им, през юли 2017 г. Европейската комисия създаде група на високо равнище по въпросите на радикализацията³¹, която да определя мерки за подкрепа, включително в областта на образованието.
- (11) Последните резултати от проучването на PISA³² и Обзора на образованието и обучението за 2017 г.³³ подчертават връзката между неравенствата в образованието и социално-икономическата среда на учениците. Данните на PISA показват, че за учениците от по-бедни домакинства е три пъти по-вероятно да се справят по-зле отколкото техните по-заможни съученици и че за учениците от мигрантски семейства е над два пъти по-вероятно да имат слаби резултати в сравнение с останалите ученици. За предотвратяване на маргинализацията на младите хора е жизненоважно да имаме приобщаващи и справедливи образователни системи, които спомагат за развитието на сплотени общества, полагат основите за активно гражданско участие и подобряват пригодността за заетост.
- (12) Проучванията на „Евробарометър“ показват необикновено ниско равнище на познания за Съюза. Според проучване на общественото мнение от 2014 г. 44 % от хората считат, че познанията им за начина, по който Съюзът функционира³⁴, са ограничени, а проучване от 2011 г. показва, че относително мнозинство от анкетираните считат, че не са добре информирани за Европейския съюз³⁵. Същото проучване разкрива и че една трета от хората не знаят колко точно държави членки има в Съюза³⁶. И накрая, последното проучване на Евробарометър³⁷ показва, че 35 % от респондентите считат съпоставимите образователни стандарти за най-полезни за бъдещето на Европа.
- (13) На този фон най-важно е държавите членки да положат повече усилия за изпълнение на всички цели на Парижката декларация от 2015 г. Особено важно е да продължат да се насърчават общите ценности като средства за сближаване и приобщаване, да се благоприятства създаването на учебна среда, насърчаваща участието, на всички образователни равнища, да се подобри подготовката на учителите по въпросите на гражданското участие и многообразието и да се подобряват медийната грамотност и уменията за критично мислене на всички учащи.

³¹ Решение на Комисията от 27 юли 2017 г. за създаване на експертната група на високо равнище на Комисията по въпросите на радикализацията. ОВ С 252, 3.8.2017 г., стр. 3.

³² <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>

³³ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_bg

³⁴ Стандартен Евробарометър 81, пролет 2014 г., стр. 117 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb81/eb81_publ_en.pdf).

³⁵ Стандартен Евробарометър 75, пролет 2011 г., стр. 48 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf).

³⁶ Стандартен Евробарометър 75, пролет 2011 г., стр. 50 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf).

³⁷ Специален Евробарометър 467, есен 2017 г., стр. 6: „Мнозинството считат, че съпоставимите жизнени стандарти биха били най-полезни за бъдещето на Европа (52 %), а повече от една трета посочват съпоставимите образователни стандарти (35%)“, http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPE_CIAL/surveyKy/2179).

- (14) Осигуряването на ефективен равен достъп до висококачествено приобщаващо образование за всички учащи, включително за произхождащите от семейства на мигранти, за тези в неравностойно социално-икономическо положение и за тези със специални потребности, е крайно необходимо за постигането на по-сплотени общества. В тези свои усилия държавите членки могат да се възползват от съществуващите инструменти на Съюза, по-конкретно „Еразъм+“, Европейските структурни и инвестиционни фондове, „Творческа Европа“, „Европа за гражданите“, програмата „Права, равенство и гражданство“, Европейския корпус за солидарност и „Хоризонт 2020“, както и от насоките и експертния опит на Европейската агенция за адаптирано и приобщаващо образование.
- (15) Програмата „Еразъм+“ показва, че мобилността и трансграничните контакти са най-ефективният начин да изживеем европейската си идентичност. Много важно е всички категории учащи да се възползват еднакво от възможностите, предлагани от тази програма, по-специално чрез училищен обмен между държавите членки. Виртуалната мобилност, по-специално чрез мрежата e-Twinning, е отлично средство, даващо възможност за преки контакти между учениците. Тя следва да се използва по-широко през следващите години, също така в съчетание с физическата мобилност.
- (16) Въвеждането на европейско измерение на преподаването следва да има за цел да помага на учащите да почувстват европейската идентичност в цялото нейно многообразие и да укрепва чувството им на европейска принадлежност, допълващо техните местни, регионални и национални идентичности и традиции. То е важно също за насърчаването на по-доброто разбиране на Съюза, както и разбирането на неговите държави членки.
- (17) Настоящата препоръка е в пълно съответствие с принципа на субсидиарност и на пропорционалност. Съдържанието на тази препоръка не засяга съществуващите национални инициативи в тези области, по-специално националното гражданско образование.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА

Държавите членки следва:

Насърчаване на общите ценности

1. Да увеличат споделянето на общите ценности, изложени в член 2 от Договора за Европейския съюз, от ранна възраст и на всички равнища на образованието, с цел укрепване на социалното сближаване и на общо чувство на принадлежност на местно, регионално и национално равнище и на равнище ЕС.
2. Да продължат да изпълняват ангажиментите от Парижката декларация, по-специално чрез:
 - а) насърчаване на гражданското образование и образованието по етика, както и атмосфера на откритост в класната стая, благоприятстваща толерантните и демократични отношения;
 - б) подобряване на критичното мислене и медийната грамотност, по-специално при използването на интернет и социалните медии, за да се повиши осведомеността относно рисковете, свързани с надеждността на източниците на информация, и да се подпомогне формирането на разумна преценка;
 - в) изграждане на структури, спомагащи за активното участие на учителите, родителите, учащите и по-широката общественост в управлението на училищата; както и
 - г) подкрепа за възможностите за демократично участие на младите хора и за активна и отговорна общностна ангажираност.
3. Да използват ефективно съществуващите инструменти за насърчаване на гражданското образование, по-специално Рамката на Съвета на Европа за компетентности за демократична култура³⁸.

Осигуряване на приобщаващо образование

4. Да насърчават приобщаващото образование за всички учащи, по-специално чрез:
 - а) включването на всички ученици в качествено образование от ранна възраст;
 - б) осигуряване на необходимата подкрепа за учениците и студентите в зависимост от техните нужди, включително за учениците и студентите в неравностойно социално-икономическо положение, от мигрантски семейства, такива със специални образователни потребности и за най-талантливите учащи;
 - в) улесняване на прехода между различните образователни равнища и осигуряване на подходящо образователно и професионално ориентиране.
5. Да използват ефективно Европейската агенция за адаптирано и приобщаващо образование³⁹ за въвеждане и наблюдение на успешни приобщаващи подходи в своите образователни системи.

³⁸ Competences for democratic culture — Living together as equals in culturally diverse democratic societies, (2016 г.), <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>.

Насърчаване на европейско измерение на преподаването

6. Да насърчават европейско измерение на преподаването чрез стимулиране на:
 - а) разбиране на европейския контекст и общото наследство и информираност за многообразието на държавите — членки на Съюза;
 - б) разбиране на произхода и функционирането на Съюза;
 - в) участие на учащи и учители в мрежата e-Twinning и в трансграничната мобилност, особено за училищата;
 - г) проекти на място за повишаване на осведомеността за Европейския съюз в образователни центрове, по-специално чрез пряко взаимодействие с младите хора.

Подкрепа за учителите и преподаването

7. Да дадат възможност на учителите, училищните ръководители и академичния състав да популяризират общите ценности и да осъществяват приобщаващо образование чрез:
 - а) мерки, предоставящи възможност на учителите, училищните ръководители и академичния състав да предават общите ценности и да насърчават активното гражданско участие, като същевременно възпитават чувство на принадлежност и се отзовават на различните нужди на учащите; и
 - б) насърчаване на обмена и програмите за партньорско обучение и осигуряване на насоки и наставничество за учителите и академичния персонал.

Мерки за изпълнение

8. Да преразгледат и когато е необходимо, да променят съществуващите политики и практики в областта на образованието, обучението и неформалното учене, за да изпълнят настоящите препоръки.
9. Да установят липсите и да увеличат участието на гражданите, консултациите и събирането на данни с цел да се усъвършенства основаното на факти разработване на политики и във връзка със социалното и гражданското измерение на образованието и обучението.
10. Да продължат да си сътрудничат в стратегическите рамки на ЕС за сътрудничество в областта на образованието и обучението, младежта, спорта и културата чрез партньорско обучение и обмен на добри практики с цел популяризиране на общите ценности.
11. Да използват ефективно инструментите на ЕС за финансиране, по-конкретно „Еразъм+“, Европейските структурни и инвестиционни фондове, „Творческа Европа“, „Европа за гражданите“, програмата „Права, равенство и гражданство“ и „Хоризонт 2020“, с цел изпълнение на настоящите препоръки.

³⁹ Както е определено в член 10 от Регламент (ЕС) № 1288/2013 за създаване на „Еразъм+“ — програма на Съюза в областта на образованието, обучението, младежта и спорта.

ПРИВЕТСТВА НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДА:

12. подпомага държавите членки при изпълнението на разпоредбите на настоящата препоръка чрез наличните средства и наличните инструменти за финансиране, по-специално чрез училищната мобилност и мрежата e-Twinning;
13. подкрепя реформирането на националните и регионалните политики и усъвършенстването на практиките посредством рамката за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението „Образование и обучение 2020“ и всяка следваща рамка;
14. разработи и редовно да преразглежда практически референтни инструменти и документи с насоки за лицата, определящи политиките, и за практикуващите лица, както и да подкрепя научните изследвания и участието на заинтересованите страни с цел попълване на пропуските в знанията;
15. анализира и оценява действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, по-специално чрез рамката „Образование и обучение 2020“, включително Обзора на образованието и обучението.

Съставено в Брюксел на [...] година.

*За Съвета
Председател*